

díl mezi presbytery a žehnal jim... Kněží mají možná menší příjem než jáhni, ale jsou jim nadřazeni svým kněžstvím (Jeroným, 4. stol.).

Tento vývoj zákonitě vedl k tomu, že bylo nutné svěřit skutečné služební úlohy někomu jinému. A zde je původ podjáhenství a akolytátu.

Akolyta – služebník jáhna

Činnost vykonávaná na místo jáhna či pro jáhna se začala nazývat „podjáhenství“:

Sahidská verze: Ruce nemají být vkládány na podjáhna, ale má být jmenován, aby provázal jáhny.

Arabská verze: Ruce se nevkładají na podjáhna; je jim dáno jméno následovníků jáhnů. Etiopská verze: Co se týče podjáhna, [biskup] nemá vkládat ruku na podjáhna, ale má se nad nimi říci jméno, aby mohli sloužit jáhnům (Apoštolská tradice, 3. stol.).

Náplň podjáhna zněla doprovázet, sloužit – neboli konat akolytát. Ten, který doprovází, služebník, se řecky řekne akolyta, latinsky sequens. Podjáhenství a akolytát byly původně zřejmě totéž – praktická služba pomocníků,

kteří přebírají různé úkoly jáhnů. Dvojí názvosloví zřejmě dalo na Západě vykristalizovat dvěma rozdílným službám, ale na Východě služba jménem „akolyta“ nikdy neexistovala. Zdá se, že v době, kdy byla církevní organizace v Římě rozdělena na sedm okrsků pod správou sedmi jáhnů, měl každý z nich sedm spolupracovníků: šest akolytů a jednoho podjáhna (vice-jáhna? vedoucího skupiny?). Římská liturgie dlouhou dobu udržela podobnost akolytátu a podjáhenství: v rámci

přípravy na jáhenské svěcení stačilo absolvovat jen jednu z nich, liturgickým obřadem se svěřovaly jen tyto služby a ne jiné (lektorát či exorcistát).

Podjáhni a akolyté převzali službu, kterou původně vykonával jáhen, totiž reprezentovat biskupa jako jeho poslové, včetně roznášení eucharistie těm, kdo byli nepřítomní papežské mši:

Protože kněží v ten den – kvůli lidu, který je jim svěřen – nemohou přijít k nám, dostávají prostřednictvím akolytů námi připravené fermentum, aby se necítili zejména v onen den od oddělení od našeho společenství (Innocenc I., 5. stol.).

Také jiné původně jáhenské úkoly převzali podjáhni: pečovat o posvátné nádoby, přinášet vodu na umytí rukou, připravovat kostel na bohoslužbu, zapalovat lampy, nebo střežit vchody do kostela, aby dovnitř nemohli nepokřtění, a věřící aby neodcházeli předčasně, pečovat o chudé a pronásledované. A nemohli jako jáhni číst evangelium, převzali do lektorů alespoň přednes neevangelických čtení.

Akolyté měli podle římského ordo ze 7. století tyto úkoly: přinášet papeži eucharistii z předchozí bohoslužby ke kontrole, nést svíce v průvodu před evangeliem, odnášet evangeliář do trezoru, asistovat jáhnovi při přípravě oltáře, při vybírání darů k eucharistii od věřících držet plátěné vaky na chléb a ministeriální kalichy na víno, střežit mřížky po skončení bohoslužby.

www.liturgie.cz

HŘIVNA

Informační čtrnáctideník

ŘK farnosti Semily

Číslo 5

3. března 2024

Římskokatolická farnost – děkanství Semily, Komenského nám. 125, 513 01

Děkan: R. D. Jaroslav Gajdošík, tel. 739 909 500

www.farnost.semily.net

Bohoslužby v Semilech se konají v děkanském kostele sv. Petra a Pavla (KO), v kapli sv. Zdislavy na faře (KA), ve filiálním kostele Umučení sv. Jana Křtitele na Koštofranku (KK), v domově důchodců (DD), v kapli sv. Antonína v Chuchelně (CH).

Farnost sv. Petra a Pavla

Pořad bohoslužeb ve farnosti ve dnech 4. 3. – 17. 3. 2024

4. 3. Po	–	–	–
5. 3. Út	KA	18.00	za zdraví a Boží pomoc pro Sofii
6. 3. St	KA	08.00	za ++ sourozence a ++ rodiče z obou stran
7. 3. Čt	KA	08.00	za živé a ++ z rodů a duše v očistci
8. 3. Pá	KO	17.30	pobožnost křížové cesty
	KO	18.00	za uzdravení syna
9. 3. So	DD	13.30	za ++ Františku a Pavla Karlíkovy
	KA	18.00	za † Cecilii Novotnou a živé z rodiny Kopalovy

rytmika

10. 3. Ne 4. NEDĚLE POSTNÍ

KO 08.30 za ++ přátele, sousedy a známé

11. 3. Po – – –

12. 3. Út KA 18.00 za † Růženu Dobkovou, manžele Mlejnkovy a Jaromíra Smělého

13. 3. St KA 08.00 za † P. Stanislava Fógla a P. Františka Duška VÝROČNÍ DEN ZVOLENÍ PAPEŽE FRANTIŠKA

14. 3. Čt KA 08.00 za ++ Gizelu a Imricha Očkajovy

15. 3. Pá KO 17.30 pobožnost křížové cesty
KO 18.00 za víru a lásku Boží pro syna

16. 3. So DD 13.30 za farníky
KA 18.00 za † Helenu

17. 3. Ne 5. NEDĚLE POSTNÍ

KO 08.30 za † Josefa Zumra a za † Růženu Šilhánovou a rodinu
CH 15.00 na úmysl

V prosinci 2023 vydalo Dikasterium pro nauku víry dokument Fiducia supplicans. Upřesňuje v něm praxi církevního žehnání s ohledem na nesezdané páry a jinak vztahově orientované lidi v páru.

Lze požehnat každému, kdo o to požádá?

Požehnaní je latinsky benedictio, tedy v překladu doslova dobro-řečení. Je to tedy prosba o dobro od Boha. Přesněji, Bůh je původcem dobra, nezávisí proto na našich prosbách. Ještě přesněji vyjádřeno: požehnaní je vyřčení, prohlášení dobra, které pochází od Boha. A tento nový dokument říká, že je vhodné a pastoračně správné, aby katoličtí duchovní vycházeli vstříc lidem, kteří požehnaní žádají. A výslovně zmiňuje, že pro požehnaní není možné požadovat „stejně morální podmínky, jaké se požadují pro přijetí svátosti“. Dokument rozlišuje mezi liturgickým požehnaním (jako součástí bohoslužby) a požehnaním spontánním, které má blízko k lidové zbožnosti – a zde se mluví o vstřícnosti k lidem, kteří nežijí striktně podle církevní morální nauky, ale žádají o požehnaní.

O co tedy žádají?

Fiducia supplicans hovoří o úkonu zbožnosti, který je „žádostí o Boží pomoc, prosbou o lepší život“. Takové požehnaní je možné udělit i páru v neregulérní situaci, resp. vlastně každému člověku, který doufá v Boží pomoc.

Od toho je třeba rozlišovat požehnaní, které znamená vyjmutí věci z profánního používání. To je např. požehnaní kostela nebo křížku, protože obojí má sloužit k Boží chvále. Takové požehnaní, které Deklarace označuje jako liturgické, se může v určitých případech týkat také lidí. Je například i součástí obřadu slavení svátosti manželství. Manželé jsou pro manželství svěceni; přirozené manželství je povýšeno na svátost – má sloužit k Boží chvále, protože je obrazem vztahu Krista a církve (Ef 5, 32).

Neznamená to ale, že církev schvaluje, když spolu dva lidé žijí „na hromádce“ nebo po rozvodu ve druhém pouze civilním manželství či v homosexuálním vztahu?

Neznamená. Dokument výslovně mluví o možnosti „žehnat párům v neregulérních situacích a párům stejného pohlaví, aniž by byl oficiálně schvalován jejich status nebo jakkoli obměňováno trvalé učení církve o manželství“. Deklarace se nezabývá morálním postavením lidí žijících v páru mimo manželství. To objasňuje již dokument *Amoris laetitia* (Radost z lásky) z roku 2016. V nové Deklaraci jde především o to, co je to požehnaní. Vychází z propracované teologie žehnání a dochází k závěru, že „i když je vztah s Bohem zakalený hříchem, člověk může vždy prosit o požehnaní, vztáhnout k němu ruku“. Touha po požehnaní je pozitivní věc a měla by se odrazit v pastoraci – říká dokument.

Je to přelomové rozhodnutí?

Pohled na požehnaní, jak o něm deklarace mluví, není přelomový. Prozatím ale nebyla teologie žehnání takto systematicky a závazně vyložena. Deklarace tedy především usnadňuje pastorační přístup k párům v neregulérních situacích, protože nenechává nikoho na pochybách, jaký postup je správný. Řekl bych ale, že jde i o jiné životní situace. Teologie žehnání, kterou deklarace předkládá, platí obecně, lze z ní tedy vyjít i v případech, kdy o požehnaní žádá někdo sám. Myslím, že může být velkou oporou například i pro vězeňské či nemocniční kaplany, duchovní a pastorační asistenty v sociálních službách atp.

Na deklaraci *Fiducia supplicans* je podle mého soudu podstatné to, jak předřazuje pastorační přístup přístupu doktrinárnímu. To vychází z hlavních priorit pontifikátu papeže Františka. Podle Druhého vatikánského koncilu (1962-1965) je poslání církve ve světě pastorační. Papež nyní tuto nauku důsledně uvádí

do praxe, protože Bůh přijímá člověka takového, jaký je, a až toto přijetí člověka proměňuje. Jinak řečeno: teprve člověk, který má naději, že bude Bohem přijat, může vůbec porozumět, co je v Božích očích dobré a co zlé. A právě tuto naději na přijetí Bohem má církev světu sdělovat, to je pastorační přístup ke světu, který mimochodem skvěle shrnuje závěr Deklarace (čl. 42-45).

Neoslabuje toto rozhodnutí svátost manželství?

Řekl bych, že dokument spíše naopak podtrhuje její jedinečnost a stanoví – v souladu s rozhodnutím Dikasteria z roku 2021 –, že nejsou přípustné takové modlitby a obřady, které by mohly vést k záměně požehnaní a uzavření svátostného manželství. Požehnaní se dokonce nesmí udělovat ani při civilním obřadu sňatku nebo v souvislosti s ním. Bohužel, v českém prostředí se i kvůli nepochopení problematiky ze strany médií začala zaměřovat svátost manželství a požehnaní.

Svátost manželství je v katolické církvi chápána tak, že povyšuje přirozený stav věcí: manželství (tj. civilní) odpovídá lidské přirozenosti a mezi pokřtěnými je „povýšeno na svátost“ – říká kanonické právo. Při slavení svátosti manželství se snoubenci pro manželství vlastně vzájemně světí. Oproti tomu požehnaní je svátostina, o nichž II. vatikánský koncil říká, že Boží milost „posvěcuje skoro každou životní událost věřících, jsou-li dobře připra-

veni“. A že jde o duchovní dobro dosahované na přímluvu církve, a to i pro pár v neregulérní situaci. Je to přímluva o dobro, které pochází od Boha, pro konkrétního člověka nebo lidi. Přesněji, prohlášení dobra, které pochází od Boha, pro konkrétního člověka nebo lidi. Zda jsou dobře připraveni, by měli sami zvážit ve svém svědomí.

Jak přesně bude požehnaní vypadat, jakou bude mít formu?

Dikasterium hovoří o tom, že požehnaní nemá mít nějakou formu liturgického obřadu, ale má odrážet konkrétní situaci. Doporučuje se krátká modlitba předcházející vlastnímu požehnaní, v níž „může vysvěcený služebník prosit o pokoj, zdraví, ducha trpělivosti, dialog a vzájemnou pomoc, jakož i o Boží světlo a sílu, aby bylo možné plně plnit jeho vůli“.

Americký jezuita James Martin tak podle svého sdělení na sociálních sítích použil hned 19. prosince starozákonní Áronské požehnaní: „Ať Hospodin ti žehná a chrání tě, ať Hospodin rozjasní nad tebou svou tvář a je ti milostiv, ať Hospodin obrátí k tobě svou tvář a obdaří tě pokojem“ (Num 6, 24-26). Konec konců jak mí bratři v jáhenské službě, tak i biskupové a kněží dobře vědí, že jsme na konci bohoslužeb doposud žehnali bez výjimek všem přítomným. A to třeba i o svatbách, pohřbech nebo půlnočních, kterých se účastní řada nepokřtěných lidí.

Michal Opatrný

CÍRKEVNÍ VZESTUP JÁHNŮ

Jáhni se ve 2. a 3. století stali v církvi značně prestižním stavem. Díky úzkému kontaktu s biskupem jako jeho nejbližší spolupracovníci, díky praktické správě místní církve a jejího majetku i díky manipulaci s penězi pro chudé měli dokonce vyšší postavení než presbyteri. Různé aspekty nepřiměřeného chování jáhnů kritizovali církevní spisovatelé i koncily 4. století:

Diáconi špatně spravují církevní peníze a stále chudé obírají (...). Shromažďují bohatství pro sebe a zneužívají peníze určené pro chudé (Origenes, 3. stol.).

Někdo se odvažuje takové zvrácenosti, že diákona nadřazuje presbyterovi a biskupovi... Jak se ten, kdo obstarává stůl a slouží vdovám, odvažuje nad ně vynášet? ... Viděl jsem jáhna, který se v nepřítomnosti biskupa posa-